

Raadsvoorstel Invoering diftar en keukenafval inzameling hoogbouw

Waalre, 17 december 2024

Vergaderdatum:	18 februari 2025
Voorstelnummer:	2025-07
Zaaknummer:	849114
Portefeuillehouder:	M. Pieters
Naam opsteller:	Pascal Beaujean/Albert Burggraaff/Mees van Someren
Naam voorstel:	Voorstel tot Invoering diftar en keukenafval inzameling hoogbouw
Grondslag raadsbesluit:	1. Wet Milieubeheer (Titel 10.4: het beheer van huishoudelijke afvalstoffen) 2. Raadsbesluit d.d. 14 december 2021 "Voorstel tot wijziging van de afvalinzameling"

Voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van de resultaten van de invoering van diftar bij de laagbouw.
2. In te stemmen met de invoering van diftar (restafval) en keukenafval (groente, fruit en etensresten)-inzameling bij de hoogbouw.
3. Een krediet van € 553.000,- beschikbaar te stellen voor de invoering van het gewijzigde afvalinzamelsysteem bij de hoogbouw, en de hiermee gepaarde afschrijvingslasten, rentelasten en meerkosten toe te rekenen aan de afvalstoffenheffing vanaf 2026.

Onderwerp

Invoering diftar en keukenafval (gfe)-inzameling hoogbouw

Voorstel

1. Kennis te nemen van de resultaten van de invoering van diftar bij de laagbouw.
2. In te stemmen met de invoering van diftar (restafval) en keukenafval (groente, fruit en etensresten)-inzameling bij de hoogbouw.
3. Een krediet van € 553.000,- beschikbaar te stellen voor de invoering van het gewijzigde afvalinzamelsysteem bij de hoogbouw, en de hiermee gepaarde afschrijvingslasten, rentelasten en meerkosten toe te rekenen aan de afvalstoffenheffing vanaf 2026.

Inleiding

In de afgelopen jaren is binnen Waalre, in lijn met het nationaal beleid, het traject Van Afval Naar Grondstof (VANG) ingezet. De gemeenteraad heeft in dat kader op 14 december 2021 besloten over een nieuw afvalstelsel, samengevat:

- inwoners betalen een bedrag per keer dat de restafvalcontainer aangeboden wordt (diftar);
- de inzamelfrequentie van restafval wordt verhoogd van vierwekelijks naar tweewekelijks;
- bij hoogbouw wordt voorlopig geen diftar ingevoerd;
- er komt een mobiel brengpunt voor grof afval voor het ontdoen van klein huisraad.

Het beoogde resultaat van de gewijzigde afvalinzameling is het behalen van de gemeentelijke doelstelling van maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar met een systeem gebaseerd op bronscheiding.

Op 4 september 2023 is de gewijzigde afvalinzameling bij de laagbouwwooningen gestart. Ook is de dienstverlening van het mobiel brengpunt sinds eind 2023 operationeel. Met voorliggend raadsvoorstel stellen wij uw raad voor om diftar ook bij de hoogbouwaansluitingen (appartementen) in te voeren. Gelijkzeitig met diftar wordt ook de inzameling van gfe (groente, fruit en etensresten) voor inwoners van de hoogbouw gefaciliteerd.

Beoogd resultaat

- Verdere daling van de hoeveelheid restafval door invoering van diftar bij hoogbouw per 1 januari 2026.
- Door ook diftar op restafval en separate gfe-inzameling bij de hoogbouwaansluitingen in te voeren, wordt de manier van afvalinzameling gelijk voor alle inwoners in de gemeente Waalre.

Argumenten

1.1 *De doelstelling van maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar is met de invoering van diftar gerealiseerd.*

De invoering van diftar bij de laagbouw inclusief het mobiele brengpunt heeft geleid tot een verlaging van de hoeveelheid restafval tot onder de 100 kilogram per inwoner per jaar, namelijk 90 kilogram per inwoner per jaar. Daarnaast is een toename te zien in de hoeveelheden herbruikbare materiaalstromen. In bijlage 1 is nadere informatie opgenomen over de behaalde inzamelresultaten.

Inmiddels heeft de rijksoverheid de streefdoelen ten aanzien van de afvalinzameling (maximaal 100 kg per

inwoner per jaar in 2020, respectievelijk 30 kg per inwoner per jaar in 2025) aangepast. In plaats van een focus op restafval, zijn er recycledoelstellingen geformuleerd. Het uitgangspunt is dat schone deelstromen verderop in de keten zorgen voor meer recycling. Daar ligt een gedeelde verantwoordelijkheid voor gemeenten en verwerkers. De doelstelling gericht het op het reduceren van restafval is veranderd in een recycledoelstelling.

In 2030 moet 60% van al ons afval gerecycled worden en in 2035 zelfs 65%. Dat laatste is een Europese norm. Waalre realiseert momenteel een recyclepercentage van 62,8%.

1.2 Het voorbereidingskrediet was voldoende om de kosten te dekken.

Het door uw raad beschikbaar gestelde krediet voor de invoering van diftar bij de laagbouwwoningen bedroeg € 392.000,-. Van dit bedrag is circa € 100.000,- over. Er is minder uitgegeven ten opzichte van de projectbegroting. Dit komt vooral omdat er geen externe projectleider is ingehuurd. Vanwege de complexiteit van het project is ervoor gekozen om de projectleiding intern te beleggen. Dit vanuit regievoering en risico-beheersing. Het krediet wordt afgesloten en betekent een jaarlijks voordeel van ca. € 6.700,-.

2.1 Door diftar hebben mensen invloed op de hoogte van de afvalstoffenheffing.

Een uitgangspunt van het heffen van een tarief op het aanbieden van de restafvalzak is de keuzevrijheid en de eigen invloed op de hoogte van de afvalstoffenheffing. Minder vaak een restafvalzak in de ondergrondse restafvalcontainer aanbieden, betekent lagere afvalstoffenheffing. Een beloning voor goed scheiden.

2.2 Verminderen van restafval is belangrijk gelet op de verwachte stijging van de verwerking van restafval in de toekomst.

De kosten van de verwerking van restafval zijn relatief hoog (circa € 100 per ton). Het tarief voor de verwerking van restafval bestaat uit het poorttarief voor verbranding, overslag en transportkosten en verbrandingsbelasting. De gemeente Waalre heeft op dit moment een gunstig poorttarief met het huidige contract (circa € 55 per ton). Dit tarief zal bij een nieuwe af te sluiten contract (vanaf 1-1-2027) naar verwachting fors stijgen (mogelijk tot € 150 per ton). Daarnaast stijgt de afvalstoffenbelasting elk jaar (€ 39 per ton in 2024). Naar verwachting zal in de toekomst de afvalverbranding (deels) onder de nationale CO₂-heffing en de EU ETS gaan vallen. Dit betekent een verdere opslag op de verbrandingskosten (schatting tussen € 10 en € 40 per ton). Op basis van de huidige inzichten moet gedacht worden aan tarieven die kunnen oplopen in orde grootte van € 200 per ton restafval.

2.3 Door diftar op restafval ook bij de hoogbouwwoningen in te voeren, wordt de manier van afvalinzameling gelijk voor alle inwoners in de gemeente Waalre.

Door ook bij alle hoogbouwaansluitingen diftar in te voeren op de restafval wordt een vervolg gegeven aan uw raadsbesluit van 14 december 2021. Er ontstaat een gelijk en eerlijk speelveld voor alle inwoners. De wijze van inzameling is uniform en de afvalstoffenheffing wordt voor alle inwoners op dezelfde manier geheven. Deze uniformiteit geeft ook administratieve voordelen/efficiency bij het team Belastingen, omdat het belasting heffen/de aanslagen voor alle aansluitingen nu op dezelfde wijze gebeurt.

2.4 Gfe-inzameling is een voorwaarde voor het invoeren van diftar bij hoogbouw.

Gemiddeld produceert een inwoner circa 60 kg keukenafval (gfe) per jaar. Bij hoogbouwwoningen belandt dit keukenafval bij het restafval. Zonder gescheiden inzameling van keukenafval, kunnen bewoners van hoogbouw niet voldoende hun restafval beperken en komen daarmee voor onevenredige kosten te staan. Gelijktijdig met de invoering van diftar krijgen inwoners van de hoogbouw de mogelijkheid om gfe-afval gescheiden aan te bieden.

2.5 Door keukenafval (gfe) bij hoogbouwwoonings in te zamelen, voldoet de gemeente aan haar wettelijke verplichting om bij ieder perceel in Waalre gft/gfe in te zamelen.

De gemeente heeft de wettelijke verplichting om groente-, fruit- en tuinafval/etensresten (gft/gfe) bij ieder perceel in te zamelen. Dit betekent dat ook inwoners van hoogbouw de mogelijkheid moeten hebben om gfe gescheiden aan te bieden. Dit is in 2020 vastgelegd in het Besluit gescheiden inzameling huishoudelijke afvalstoffen en daarmee al opgenomen in het Landelijke Afvalbeheer Plan. Vanaf 2024 is dit een Europese verplichting, tenzij dit technisch niet haalbaar is of buitensporig hoge economische kosten met zich meebrengt.

2.6 De inzamelstructuur voor restafval en gfe inzameling bij hoogbouwwoonings moet worden aangepast.

Bij diftar in de hoogbouw vindt afrekening van restafval plaats elke keer dat er een zak in een ondergrondse containers wordt gedeponeerd. De bestaande ondergrondse containers moeten hiervoor geschikt worden gemaakt met paslezers. Bij hoogbouw zonder ondergrondse containers worden nieuwe ondergrondse containers geplaatst. Het gfe-afval wordt ingezameld middels kliko's die in de buurt van het appartementencomplex worden geplaatst.

2.7 Aan de hand van een Implementatieplan wordt diftar op restafval en gfe-inzameling bij de hoogbouwaansluitingen ingericht.

In bijlage 2 bij dit raadsvoorstel is een implementatieplan 'Diftar en gfe-inzameling hoogbouw' opgenomen. Dit document beschrijft de implementatie, kosten en voorbereidingsstappen om diftar op restafval en gfe-inzameling in te voeren bij de hoogbouwwoonings in onze gemeente.

Belangrijk onderdeel van het implementatieplan is een plaatsingsplan voor de ondergrondse restafvalcontainers en bovengrondse gfe-containers. Dit plaatsingsplan is gebaseerd op plaatsingsrichtlijnen, zoals loopafstanden voor inwoners en aantal aansluitingen per container. In het implementatieplan is een kaart met alle locaties opgenomen. Ook zijn de plaatsingsrichtlijnen terug te vinden.

3.1 In 2025 moeten wij investeringen doen voor de invoering van diftar en gfe-inzameling bij de hoogbouw per 1-1-2026.

In 2025 moeten wij de nodige voorbereidingen treffen om de invoering van diftar en gfe-inzameling bij de hoogbouw per 1-1-2026 voor elkaar te krijgen. Hiervoor zijn financiële middelen noodzakelijk. Ten behoeve van de invoering moeten diverse plannen worden opgesteld en kosten worden gemaakt voor o.a. (ondergrondse) afvalcontainers, paslezers, keukenbakjes, communicatiemiddelen, e.d.. Korthedshalve wordt voor een nadere beschrijving van deze kosten verwezen naar hoofdstuk 3 van het implementatieplan (bijlage 2 van dit raadsvoorstel). Voorbereidingen van diverse werkzaamheden en acties zijn vanaf de zomer van 2024 reeds opgestart.

Kanttekeningen

2.1 Het afvalinzamelsysteem voor hoogbouwbewoners verandert en dat vraagt aanpassing en gewenning. Wijzigingen in de afvalinzameling vraagt om een aanpassing van gedrag van onze inwoners. Omgaan met veranderingen is persoonsafhankelijk en gaat de een beter af, dan de ander. Bij de invoering van diftar in de laagbouw waren er in het begin ook vragen. Zorgvuldige communicatie richting onze inwoners in de hoogbouw is daarom cruciaal. In dit kader maken wij een op maat gesneden communicatiestrategie en -plan. Hierbij borduren wij voort op de reeds beschikbare communicatiemiddelen en ervaringen die zijn opgedaan bij de invoering van diftar bij de laagbouw. Naast adequate communicatie bieden wij ook hulp en zo nodig maatwerk per locatie. Daar waar plaatsing van een ondergrondse container lastig wordt, zal veel intensiever worden afgestemd ten opzichte van locaties waar al een ondergrondse container aanwezig is en blijft. De locaties moeten blijvend voldoen aan de plaatsingsrichtlijnen.

2.2 Risico dat de daadwerkelijke (eenmalige) kosten hoger uitvallen dan de geraamde kosten.

Het uitgangspunt is dat de kostenraming een goede weergave geeft van de te verwachten kosten. Er is een inventarisatie gemaakt van benodigde materialen/voorzieningen/containers, inzameltonnages en bij diverse marktpartijen zijn prijsindicaties opgevraagd. Er is een aantal factoren die mogelijk invloed hebben op de kosten waardoor de uiteindelijke kosten hoger of lager uitvallen. Denk bijvoorbeeld aan grondstofprijzen voor materialen, maar ook aan het (financiële) resultaat van de aanbestedingen. Er is rekening gehouden met een post onvoorzien van 5%, waarmee eventuele tegenvallers kunnen worden opgevangen.

2.3 Het doorvoeren van diftar restafval en de gescheiden inzameling van keukenafval in de hoogbouw betekent een verhoging van de afvalstoffenheffing.

Het doorvoeren van diftar en gescheiden gfe-inzameling bij de hoogbouw zorgt voor een kostenstijging van circa € 14 per huisouden. Uw raad zou ook kunnen besluiten om dit niet door te voeren, waardoor deze kostenstijging voorkomen wordt. Dit betekent echter dat we niet voldoen aan de wettelijke verplichting om gft/gfe bij ieder perceel -en dus ook de hoogbouw- in te zamelen. Ook dragen wij niet bij aan het verminderen van de hoeveelheid restafval (vanuit de hoogbouw), waardoor wij meer risico lopen bij toekomstige stijging van de verbrandingskosten. Verder houden we de verschillende behandeling van inwoners in stand (het verschil dat er wel diftar op restafval bij de laagbouwwoningen van toepassing is, maar bij de hoogbouwwoningen niet) en daarmee geen gelijk en eerlijk speelveld voor alle inwoners.

Kosten en dekking

Enmalige kosten voor Diftar hoogbouw	Totaal
Aanschaf ondergrondse containers (incl. plaatsen en paslezer)	€ 261.000
aanschaf GFT-zuilen (incl. plaatsen en paslezer)	€ 135.000
verplaatsen/verwijderen cocons	€ 11.000
Paslezer inbouwen in bestaande ondergrondse containers	€ 29.000
Verplaatsen bestaande ondergrondse containers	€ 42.000
uitbreiden CMS met hoogbouw + aanschaf passen	€ 10.000
aanschaf keukenbakjes	€ 5.000
inhuurkosten communicatie	€ 34.000
Subtotaal	€ 527.000
Totaal (subtotaal + 5% onvoorzien kosten)	€ 553.000

De eenmalige kosten van € 553.000,- worden met onderhavig besluit beschikbaar gesteld als krediet. Bij een afschrijftermijn van 15 jaar en de actuele rente van 3,11% betekent dit een jaarlijkse last van € 46.700,-. De structurele meer- en minderkosten als gevolg van het invoeren van diftar en gfe-inzameling bij de hoogbouw bedraagt € 72.700,-. In dit bedrag zijn de minderkosten voor de restafvalverwerking en de extra opbrengsten (door betere scheiding) al verrekend.

In de onderstaande tabel zijn de jaarlijkse meerkosten weergegeven, inclusief de verlaging van de jaarlijkse kosten als gevolg van het overhouden van € 100.000,- op het voorbereidingskrediet invoering diftar laagbouw. De jaarlijkse meerkosten zijn er vanaf 2026 en deze zullen in de begroting 2026 verwerkt gaan worden.

Jaarlijkse meerkosten	€ 72.700
Afschrijvingskosten krediet	€ 46.700
Vermindering afschrijvingskosten invoering diftar laagbouw	€ -6.700
Jaarlijkse meerkosten	€ 112.700

De meerkosten worden verhaald via de afvalstoffenheffing en deze meerkosten vertalen zich dan als een structurele verhoging van circa € 14,- per huishouden (alle aansluitingen).

Voor een meer gedetailleerde berekening van voorgenoemde kosten, wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van het Implementatieplan Diftar en keukenafval inzameling hoogbouw (bijlage 2).

De afvalstoffenheffing dekt alle kosten van afvalinzameling. In de nieuwe 'diftar'-situatie voor hoogbouw wordt de heffing opgesplitst in een vast en een variabel deel, waarbij inwoners invloed hebben op het variabele deel door hun afvalscheidingsgedrag. Alle inwoners van Waalre zullen dan onder hetzelfde diftar-systeem vallen, wat een goed moment is om het vaste deel van de afvalstoffenheffing te vereenvoudigen. Momenteel varieert het vaste deel nog tussen eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens, wat ongebruikelijk is bij gemeenten met diftar. Met de volledige invoering van diftar is deze variatie op het vaste deel van de afvalstoffenheffing overbodig geworden.

De definitieve tarieven worden eind 2025 vastgesteld in de verordening afvalstoffenheffing.

Duurzaamheid

Als gevolg van het steeds schaarser worden van grondstoffen en materialen is een transitie noodzakelijk van afvalbeheer naar duurzaam grondstoffengebruik. Om ons welvaartniveau te behouden, zullen wij onherroepelijk ons gebruik van primaire grondstoffen moeten verminderen. De Nederlandse gemeenten, waaronder Waalre, hebben een belangrijk (regie)rol in het kader van de verduurzaming van de afvalinzameling als onderdeel van de totale afvalketen. In de afgelopen jaren is in lijn met nationaal beleid het traject Van Afval Naar Grondstof (VANG) binnen Waalre ingezet. Het VANG-beleid beoogt een vermindering van de hoeveelheid restafval en het verhogen van de hoeveelheid grondstoffen uit de inzameling van pmd, gft, papier, etc. De verminderde hoeveelheid te verbranden restafval dringt daarmee de uitstoot van CO₂ terug.

Burgerparticipatie

Tijdens de voorbereiding van diftar bij de laagbouwwoningen, zijn alle inwoners -waaronder alle hoogbouw-bewoners- geïnformeerd over de invoering van diftar. Er heeft geen specifieke nadere afstemming plaatsgevonden ter voorbereiding op voorliggend raadsvoorstel.

In het vervolgtraject stemmen wij het plaatsingsplan voor de ondergrondse restafvalcontainers en bovengrondse gfe-containers af met de bewoners van de betreffende complexen. Dit is maatwerk per locatie en afhankelijk van de mogelijkheden ter plaatse. Daar waar plaatsing van een ondergrondse container lastig wordt, zal veel intensiever worden afgestemd ten opzichte van locaties waar al een ondergrondse container aanwezig is en blijft. De locaties moeten blijvend voldoen aan de plaatsingsrichtlijnen.

Inclusieve samenleving

Net zoals bij de laagbouwwoningen houden wij rekening met individuele factoren, zodat we alle inwoners van de hoogbouw in staat stellen om afval te scheiden en de kosten te beperken. Zo blijft de luierinzameling en huidige kwijtscheldingregeling voor minima in stand en komen wij inwoners met incontinentie- en stomamateriaal tegemoet. Ouderen en analfabeten worden betrokken door goede inzet van communicatiemiddelen gericht op de doelgroep.

Communicatie

Adequate communicatie richting onze inwoners in de hoogbouw is cruciaal. In dit kader maken wij een op maat gesneden communicatiestrategie en -plan. Hierbij borduren wij voort op de reeds beschikbare communicatiemiddelen en ervaringen die zijn opgedaan bij de invoering van diftar bij de laagbouw.

Kernboodschap

Samen verkleinen we de hoeveelheid afval in de gemeente door het aantal kilo's restafval terug te dringen en door meer afval te scheiden. Door goed ons afval te scheiden besparen we veel energie en kunnen we kostbare grondstoffen zoals papier, metalen en plastic hergebruiken. Ook vermindert het grote hoeveelheden aan CO₂-uitstoot omdat het afval niet meer verbrand wordt. Toekomstige kostenstijging doordat het verbranden van restafval steeds duurder wordt, kunnen wij hiermee beperken.

In de gemeente Waalre is het doel om maximaal 100 kilo restafval per inwoner per jaar te hebben. Om dit voor elkaar te krijgen, betalen inwoners van alle laagbouwoningen sinds september 2023 voor het aantal keer dat ze de grijze container aan de straat zetten. Dit heeft ertoe geleid dat de gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner per jaar naar 90 kilogram is gedaald.

Vanaf 1 januari 2026 betalen ook inwoners van hoogbouwoningen (appartementen) per keer dat ze restafval aanbieden. Daarnaast krijgen zij de mogelijkheid om groente, fruit en etensresten (keukenafval) te scheiden.

Wij vinden het belangrijk dat afval scheiden loont. Een inwoner die zijn of haar afval goed scheidt, betaalt minder dan een inwoner die geen of minder goed afval scheidt. Inwoners krijgen hiermee zelf invloed op wat ze aan afvalstoffenheffing betalen.

Door de wijzigingen in de hoogbouw vanaf 1 januari 2026, wordt de manier van afvalinzameling voor alle inwoners van Waalre gelijk.

Vervolprocedure en planning

Ten behoeve van de invoering stellen we een uitvoeringsplan op waarin alle te nemen stappen zijn opgenomen. In hoofdstuk 4 van het implementatieplan (bijlage 2) is een aanzet gegeven voor de inhoud van dit uitvoeringsplan.

Samengevat is de planning als volgt:

- Na uw raadsbesluit starten de operationele voorbereidingen voor de invoering van het nieuwe afvalinzamelsysteem bij de hoogbouw. Er wordt onder andere een communicatiestrategie- en plan gemaakt en er volgt een aantal aanbestedingen (op basis van een eerste inschatting van de opdrachtwaarden, zal dit 1-op-1 of meervoudig onderhands aanbesteed moeten worden).
- Uiterlijk rond het zomerreces 2025 zijn alle aanbestedingen doorlopen en zijn marktpartijen gecontracteerd voor het:
 - plaatsen van nieuwe bovengrondse gfe-containers/zuilen
 - verplaatsen, handhaven en/of afvoeren van bestaande bovengrondse gft-cocons
 - aanschaffen van afvalbakjes voor het scheiden van keukenafval in huis
 - separate inzamelroute voor gfe voor de hoogbouw.
- Uiterlijk in december 2025 wordt de definitieve afvalstoffenheffing vastgesteld door uw raad.
- Per 1 januari 2026 wordt diftar op restafval en de gescheiden inzameling van keukenafval bij de hoogbouw van toepassing.
- Na 1 jaar (Q1 2027) wordt het ingevoerde systeem geëvalueerd en eventueel bijgesteld.

Bijlagen onderdeel van het voorstel

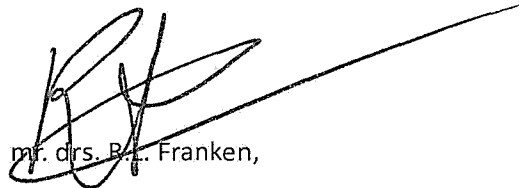
1. Resultaten invoering diftar laagbouw in Waalre
2. Implementatieplan Diftar en keukenafval inzameling hoogbouw

Bijlagen ter informatie

Dit raadsvoorstel bevat alle relevante informatie. Er zitten geen informatieve bijlagen bij dit raadsvoorstel.

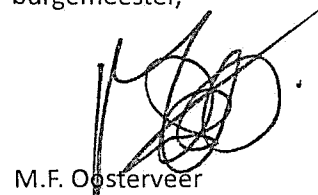
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN WAALRE,

gemeentesecretaris,

mr. drs. B.L. Franken,

burgemeester,

M.F. Oosterveer